

Scrisoare deschisă

Domnului Bogdan GHEORGHIU, Ministrul Culturii,

Domnule Ministru al Culturii,

În contextul recenteii demolări a imobilului din str. Frédéric Joliot-Curie 22, Zona construită protejată nr. 45 Cotroceni — ultima dintr-un șir de zeci care s-au petrecut în perioada post-dictatură în capitala unei țări europene —, noi, semnatarii acestei scrisori, considerăm imperios necesară racordarea legislației, a procedurilor de avizare, autorizare și control la bunele practici europene pentru conservarea, restaurarea și punerea în valoare a mărturiilor identității culturale naționale.

Patrimoniul construit este o resursă neregenerabilă. Credem cu tărie că situația sa este gravă și că se îndreaptă accelerat spre distrugere.

Zonele construite protejate sunt atacate constant prin demolarea sau mutilarea unor clădiri valoroase, precum și prin construcții noi, străine caracterului locului.

Lista Monumentelor Istorice nu este nici până astăzi completă. Clasările inițiate de organizații profesionale și de ONG-uri sunt blocate de o metodologie greoaie, gândită parcă pentru a fi imposibil de aplicat, precum și de aparatul administrativ. Multe clădiri neclasate sunt astfel iremediabil pierdute.

Cadrul legislativ de protecție a patrimoniului este încă neadaptat la practica europeană, permițând, fără riscul unei sancțiuni, derapaje în procedurile de avizare și intervenții de natură să distrugă moștenirea culturală locală și contribuția națională la patrimoniul european.

Ne adresăm dumneavoastră, domnule Ministru al Culturii, apreciind toate eforturile pe care le faceți pentru integrarea României în lumea valorilor europene.

I. Având deplină încredere în modul în care Ministerul Culturii își asumă responsabilitatea de "autoritate publică centrală responsabilă de elaborarea și aplicarea strategiei și politicilor în domeniul culturii", rezumăm câteva aspecte ale acestor distrugeri:

- *Monumentele istorice (clădiri, ansambluri și situri clasate)*

Multe clădiri clasate individual sau care fac parte din ansambluri monument sunt lăsate intenționat în paragină până la colaps, pentru a justifica intervenții imobiliare abuzive. Degradările cauzate în timp de lipsa întreținerii sunt în mod constant invocate ca motiv pentru demolare.

În același timp, lipsa unui statut juridic cu adevărat protectiv al clădirilor care fac parte din ansambluri clasate monument istoric permite agresarea sau chiar desființarea lor, în mod mai mult sau mai puțin "legal/autorizat". În pofida spiritului legii, se găsesc prea multe „portite” pentru autorizarea unor intervenții care agresează atât clădirile monument istoric, cât și construcțiile de valoare din ansamblurile protejate, distrugându-le integritatea. Se ajunge la practici perimate și nocive care falsifică grosolan valoarea lor de patrimoniu.

- *Zonele construite protejate*

Zonele construite protejate sunt echivalente unor monumente istorice, în și prin integritatea lor. Intervențiile în aceste zone trebuie făcute respectând aceleași principii, pentru că dispariția unei părți cu valoare culturală este un atentat la integritatea ansamblului. Mai mult, orice pierdere punctuală devine un precedent, un argument pentru distrugeri viitoare care pot conduce la anularea valorii zonei în totalitatea ei.

În ciuda avertismentelor specialiștilor și a semnalelor venite dinspre societatea civilă, se continuă practica lucrărilor de mică anvergură – uneori chiar autorizate! – care mutilează în mod grav clădirile și, prin cumulare, întreaga imagine a zonelor construite protejate: acoperirile cu termosistem ("anvelopări") care distrug fațadele prin ascunderea materialelor originare și prin îngroparea detaliilor și decorațiilor; înlocuirea tâmplăriilor și a învelitorilor cu soluții neconforme ca materiale, textură și cromatică; folosirea unor culori stridente pentru finisaje etc.

- *Arborii monument, arborii și vegetația din zonele construite protejate*

Prezența în lista Academiei Române, singurul document care atestă valoarea unor elemente de vegetație din București, nu conferă unui arbore îngrijirea necesară specifică sau protecția față de tăiere. De asemenea, pentru arborii seculari, plantările de aliniament, compozițiile vegetale sau amenajările verzi ale scuarurilor și micilor parcuri, grădinile de fațadă etc. din zonele construite protejate nu există o legislație adaptată protecției lor și nici criterii clare pentru a stabili moduri adecvate de gestionare și de intervenție.

- *Peisajele culturale*

La rândul lor, peisajele culturale, nefiind protejate, sunt permanent agresate; conform Convenției de la Faro, acest lucru înseamnă, în fapt, distrugerea memoriei colective.

II. Responsabilitatea distrugerilor pe care le-am menționat se împarte între mai mulți actori care, nerespectând standardele profesionale pe care le presupune lucrul cu patrimoniul istoric, își compromit specializarea și respectabilitatea poziției și aruncă o lumină nedreaptă asupra celor care respectă legea și normele profesionale:

- *Specialiștii care deturneză sensul studiilor istorice*

Profesional și moral, autorii studiilor istorice care își uită misiunea și fac concesii la cererea clienților sunt primii răspunzători de aceste acte distructive. Membrii comisiilor de specialitate pot detecta cazurile în care solicitările de desființare ale unor imobile se sprijină pe studii istorice cu concluzii forțate sau corupte.

- *Arhitecții care compromit valorile patrimoniului cultural*

Dreptul de semnătură nu este doar un instrument administrativ, ci o responsabilitate pe care arhitecții și-o asumă. Această responsabilitate este incompatibilă cu intervențiile brutale în zonele protejate sau cu mutilarea monumentelor istorice. Ele constituie practici pe care deontologia profesională le interzice și de care organizațiile profesionale din domeniul arhitecturii și urbanismului se delimitează categoric.

- *Comisiile de specialitate care nu își onorează misiunea*

În egală măsură, potențial responsabile pentru abuzuri sunt uneori și Comisia Națională a Monumentelor Istorice, Comisiile zonale ale monumentelor istorice și structurile Ministerului Culturii care au decizia analizării profesionale și avizării documentațiilor. Derogările date în comisii ar trebui să fie numai pentru cazuri cu adevărat excepționale, iar interesul public trebuie să fie întotdeauna pus deasupra unor interese private. Din acest motiv, componența acestor comisii este esențială pentru felul în care se aplică în mod concret normele de protecție ale patrimoniului.

III. Domnule Ministru al Culturii, pentru că patrimoniul istoric construit este un bun public de maximă valoare, solicităm:

- *Un cadru legislativ adecvat pentru a încuraja buna întreținere și conservarea/restaurarea monumentelor și clădirilor valoroase din zonele construite protejate, cu responsabilități și penalități, dar și cu forme de sprijin tehnic și financiar pentru proprietari și operatorii privați.*
- *Un statut juridic clar, cu o reală protecție pentru clădirile din ansamblurile urbane clasate monument istoric și din zonele protejate; actuala legislație are prevederi specifice laxe și evazive.*
- *Actualizarea listei arborilor monument într-un document public cu valoare juridică, precum și generarea criteriilor de evaluare și a normelor de intervenție și gestionare a vegetației în acord cu standardele, cunoștințele și calificările definite la nivelul Uniunii Europene.*
- *Clasarea peisajelor culturale.*
- *Retragerea dreptului de specialist/expert al celor dovediți că deturneză sensul studiilor istorice.*

- *Suținerea unor parteneriate active cu organizațiile profesionale O.A.R., U.A.R., R.U.R., ICOMOS România, precum și cu O.N.G.-urile care apără patrimoniul, și nu în ultimul rând cu mediul academic din toată țara, astfel încât practicile distructive/corupte ce ies din sfera deontologiei profesionale să fie descurajate.*
- *Promovarea ghidurilor de intervenție în zone de patrimoniu create prin proiectele culturale finanțate de Ordinul Arhitecților din România și de Uniunea Arhitecților din România.*
- *Numirea membrilor CZMI și CNMI numai la recomandarea organizațiilor profesionale: personalități integre, neafiliate politic și care au dovedit în practică respectarea eticii profesionale.*
- *Caracterul public al tuturor studiilor istorice, avizelor și autorizațiilor privind intervențiile pe monumente istorice și în zone construite protejate, care trebuie să fie accesibile oricui într-o arhivă digitală a Ministerului Culturii.*

Aceste documente nu trebuie să favorizeze interesele private potrivnice patrimoniului și nu trebuie să permită relaxarea restricțiilor stabilite prin studiile de fundamentare anterioare comandate de autoritățile publice și plătite din fonduri publice. De asemenea, studiile istorice nu trebuie să devină, așa cum se întâmplă uneori, manipulări speculative ale statutului de monument istoric: faptul că un imobil nu întrunește condițiile de clasare nu este câtuși de puțin un argument pentru desființarea lui.

- *Caracterul public al solicitărilor de desființare a unor imobile, cât și al avizelor emise de Direcțiile pentru cultură județene sau de Ministerul Culturii.*

Este inadmisibil ca intervenții agresive sau solicitări de desființare a unor clădiri valoroase din zone protejate, care au fost respinse de Comisiile zonale ale monumentelor istorice și de Direcțiile județene pentru cultură, să fie în final avizate favorabil de Comisia Națională a Monumentelor Istorice și de Ministerul Culturii. Este semnul unei nepermise relativizări a criteriilor și normelor de protecție patrimonială, ca și al lipsei de colaborare a administrației centrale cu cea locală.

- *Informarea publică adecvată – prin mijloace locale de expunere și pe paginile de internet – ca procedură prealabilă a avizării intervențiilor asupra monumentelor, zonelor lor de protecție și zonelor construite protejate; de asemenea, transmiterea tuturor datelor relevante către organizațiile profesionale din domeniul arhitecturii și urbanismului.*

Pentru oricare din aceste intervenții, proiectul trebuie să rămână în dezbatere publică cel puțin 30 zile, iar observațiile formulate să fie luate în considerare și analizate de comisiile de specialitate. Este o practică curentă în toate țările europene.

IV. Celor care ar avea în continuare rezerve față de propunerile de mai sus, opunându-le retorica economică facilă a dezvoltării imediate și cu orice preț, le reamintim că păstrarea și valorizarea patrimoniului reprezintă o „investiție pe termen lung” care – așa cum a demonstrat-o experiența internațională – participă în mare măsură la dezvoltarea unei țări.

Turismul cultural, intrinsec legat de protejarea și punerea în valoare a patrimoniului istoric, este o componentă esențială a industriei turismului care aduce unor țări ca Franța, Italia sau Spania venituri anuale de zeci de miliarde de euro. Și nu este vorba doar de patrimoniul major, de marile monumente, ci de patrimoniul urban și rural în ansamblul lor!

Nu dorim să facem comparații forțate, dar patrimoniul istoric al României este suficient de valoros și de divers pentru a se bucura de toată atenția.

Acestea sunt gândurile prin care noi, semnatarii acestei scrisori, arhitecți, profesori, oameni de cultură, cetățeni, vă cerem, domnule Ministru al Culturii, să dispuneți măsurile necesare în vederea opririi acestui adevărat atentat la adresa istoriei și patrimoniului cultural național!

Această scrisoare a fost semnată de 170 de personalități, instituții și organizații înscrise pe listă în ordinea alfabetică a numelor

Ana Mihaela Adam – artist plastic

Vlad Alexandrescu – profesor universitar, senator USR, fost ministru al Culturii 2015-2016

Flavius Baias – prof.univ.dr., fost Decan (2008-2020) al Facultății de Drept, Universitatea București

Vlad Bedros – istoric de artă Universitatea Națională de Arte, București

Kósa Béla – istoric de artă, Muzeul Secuiesc al Ciucului, Miercurea-Ciuc

Johannes Bertleff - arhitect

Ioana Bican – prof.dr. Facultatea de Litere, UBB, Cluj Napoca

Ana Blandiana

Lidia Bodea – director editura Humanitas

Matei Bogoescu - arhitect

Bogdan Traian Bogoescu - arhitect

Pierre Bortnowski - arhitect

Tiberiu Bucșă – arhitect

Librăriile Cărturești

Livia Câlția - arhitect

Ștefan Câlția - pictor

Magda Cârneli – scriitor și critic de artă

Liana Ceterchi – regizoare, actriță “Asociația femeilor din teatru IF.../DACĂ... pentru femei”

Corina Chira – arhitect, profesor Colegiul Tehnic de Arhitectură “I.N. Socolescu” București

Tudor Chirilă

Cătălin Cioabă – Universitatea București

Dan Cioclu – arhitect PRODID, locuitor Cotroceni

Ioana Cioclu – arhitect PRODID, locuitor Cotroceni

Manuela Ciucur - actriță

Stelian Constantinescu – arhitect, OAR Filiala Teritorială București

Lucian Corduneanu - arhitect

Adrian Crăciunescu – arhitect, conf.dr. UAUIM
Irina Cristea - arhitect DPLG, co-fondator al biroului AZC Architectes
Alexandru Crișan – arhitect, lector dr.UAUIM
Rodica Crișan – prof.dr. UAUIM
Mihaela Criticos – arhitect, conf.dr. UAUIM, Expert atestat MC în domeniul protejării monumentelor istorice
Tünde Cserr - etnolog
Diana Culescu – peisagist, dr., președinte AsoP
Silvia Demeter Löwe - arhitect
Bogdan Demetrescu - arhitect
Hanna Derer – arhitect, dr.habil.arh.
Marian Dobre – lector univ.dr. Universitatea Națională de Arte București
Dragoș Dragomirescu – coordonator al Asociației de pedagogie alternativă Pinul Negru, Timișoara
Paul Drogeanu – etnolog, membru al Uniunii Scriitorilor din România
Mirela Duculescu – istoric de artă, lector dr., coordonator programe Fundația Pro Patrimoni
Florin Nicolae Enache – arhitect, președinte Asociația #better
Cornel-Gavril Farcaș – inginer proiectant structuri, SC. PATH'S ROUT SRL Timișoara
Deborah Feldman – arhitect, înregistrată la Ordinul Francez al Arhitecților
Andrei Fenyo – arhitect, Vicepreședinte Ordinul Arhitecților din România - Filiala Teritorială București
Constantin Flodor - pictor
Teodor Frolu – arhitect, vicepreședinte Asociația Ivan Patzaichin-Mila 23
Vlad Gaivoronschi – arhitect, prof.dr.
Alexandru Găvozdea – arhitect – Președinte Ordinul Arhitecților din România
Ștefan Ghenciulescu – arhitect, conf.dr. UAUIM, partener Zeppelin
Celia Ghyka – arhitect, conf.dr. UAUIM
Mihai Ghyka – fost Secretar de Stat, Ministerul Culturii
Ana Maria Goilav – arhitect, vicepreședinte Ordinul Arhitecților din România - Filiala Teritorială București
Dan Grigore – pianist concertist și profesor
Alberto Groșescu – coordonator Catalog București, ARCEN
Petre Guran - istoric
Esztány Gyözö – arhitect, firma Esztany Studio SRL
ICOMOS România
Augustin Ioan – arhitect, prof.dr. UAUIM
Romeo Ioan – inginer, director general EUROCOM SA
Viorel Iordan – inginer, director SC CELLA COSIMEX SRL
Marcel Iureș - actor
Adelina Ivan - artist
Emil Ivănescu – arhitect, președinte al Ordinului Arhitecților din România - Filiala Teritorială București
Andrei Jecza – Jecza Gallery Timișoara
Sorina Jecza-Ianovici – manager cultural, dr., președinte Fundația Interart TRIADE
Iosif Kiraly – prof. univ.dr.

Kázmer Kovács - arhitect
Miklós Köllő – arhitect, expert atestat MC, membru CZMI nr.2, cadru didactic Universitatea Sapiientia Târgu-Mureș, Facultatea de peisagistică
Nicolae Lascu – arhitect, prof.dr. UAUIM
Gabriel Liiceanu – Universitatea București
Răzvan Luscov - arhitect
Arnold Macalik – arhitect, membru CZMI, președinte Asociația Amaryllis
Zina Macri – arhitect, conf.dr. UAUIM
Marius Manole – actor - TNB
Adela Maria Marius – arhitect, Galeria Epretext
Dan Marin – arhitect, prof.dr. UAUIM
Andrei Măgureanu - arheolog
Irina Meliță – arhitect, vicepreședinte al Ordinului Arhitecților din România - Filiala Teritorială București
Claudiu Mesaros
Marius Miclăuș – arhitect, președintele Fundației Archaeus
Alexandra Răzvan-Mihalcea – avocat, președinte Societatea Filarmonică din Timișoara
Florian Mihalcea – jurnalist, președinte Societatea Timișoara
Paul Ioan Răzvan-Mihalcea – elev, clasa aXIa, Liceul Nikolaus Lenau, Timișoara
Alexandra Mihalciuc – arhitect de interior, Laboratorul de arhitectură Prodid
Doina Mihăilescu – pictor și restaurator, prof.dr. Facultatea de Arte și Design, U.V.T., Timișoara
Radu Mihăilescu - arhitect
Mariana Mihuț - actriță
Bodgan Mincă – conf.dr. Facultatea de Filozofie, Universitatea București
Felicia Moga – expert în comunicare
Dan Mohanu – profesor UNARTE
Horia Moldovan – arhitect, conf.dr., Decan Facultatea de Arhitectură UAUIM
Petru Mortu – arhitect, conf.dr. UAUIM, specialist atestat MC
Francisc Mraz – regizor, fotograf, coordonator școli FOTPOETICA și CINEPOETICA București
Raluca Munteanu – arhitect, vicepreședinte Ordinul Arhitecților din România,
Octavian Neculai – arhitect, scenograf
Tatiana Niculescu
Edmond Niculușcă – fondator ARCEN
Cristea Nistor – ing. Horticol, masterand Arhitectură Peisageră
Mihai Opreanu – arhitect, conf.dr. UAUIM, expert atestat MC, fost director general al Oficiului Național pentru Protejarea Patrimoniului 1997-2000, membru în comitetul director al Fundației Restaura Messerschmitt
Liviu Ornea – matematician, prof.dr. Facultatea de Matematică, Universitatea București
Radu Paraschivescu - scriitor
Lila Passima – director interimar Muzeul Național al Țăranului Român 2016-2019, Șef secție educație muzeală
Theodor Paleologu – președinte Fundația Paleologu, fost ministru al culturii
Horea Paștină - pictor
Ioana Pavelescu

Eugen Pănescu – arhitect

Ilinca Păun Constantinescu – arhitect, asist.univ.dr. UAUIM, asociația IDEILAGRAM, Asociația Planeta Petrila

Ioana Pârvulescu

Oana Pelea - actriță

Ileana Pintilie – istoric de artă și curatoare, prof. Univ.habil. Universitatea de Vest din Timișoara

Matei Pleșu – redactor *Dilema veche*

Andrei Pleșu

Ioana Popescu – etnolog, c.s.l, dr., membru UAP

Toader Popescu – arhitect, lect.dr. UAUIM

Cornelia Elena Purcărea – arhitect, SC ARHIS MODUL SRL

Nicolae Rațiu – Președintele “Centrul Rațiu pentru Democrație”

Ion Răducanu - arhitect

Andreea Răducu-Lefter – membru AsoP și arborist certificat ISA (QU-0423A)

Victor Rebengiuc - actor

Andrei Rosetti – pictor, profesor Liceul de arte “S. Toduță” Deva, membru fondator gruparea NOIMA

Astrid Rottman - arhitect

Vlad Rusu – arhitect, conf.dr. Facultatea de Arhitectură și Urbanism, Cluj-Napoca

Ana Scarlat – actriță pensionară, Teatrul Mic, Membră UNITER, fost diplomat cultural la Budapesta, Institutul Cultural Român

Dan Schwartz – managing partner RSM România SRL

Adriana Scripcariu – istoric de artă

Virgil Scripcariu - sculptor

Oana Simionescu – arhitect, trezorier Ordinul Arhitecților din România

Militza Sion - arhitect

Marius Smigelschi – arhitect, profesor dr. UAUIM

Florian Stanciu – arhitect, conf.dr. UAUIM

Iulia Stanciu – arhitect, prof.dr. UAUIM, coordonator GL Patrimoniu OAR București, președinte CNADS

Doina Sturdza – arhitect

Șerban Sturdza – arhitect, Președinte Fundația Pro Patrimonio

Vanda Sturdza - scenograf

Vlad Sturdza – arhitect

Oana-Valentina Suciuc – lect.dr. FSPUB

Andreea Szabo - avocat

Iris Șerban - antropolog

Luiza Șora

Mihai Șora

Raluca Știrbăț – pianistă (Viena)

Gabriela Tabacu – arhitect, prof.dr.

Mihai Tatu – președinte Asociația Visum pentru Educație și Cultură Brașov

Wilhelm Tauwinkl – conf.dr. Facultatea de Teologie Romano-catolică, Universitatea

București

Yvonne Toader – arhitect, membru CT al OAR-FTB

Alexandru Tomescu - violonist

Zsolt Tövissi – arhitect, specialist restaurări atestat MC

Ioana Tudora – arhitect, conf.dr. Facultatea de Perisagistică USAMV București

Șerban Țigănaș – arhitect, dr., Secretar general al UIA

Iulian Ungureanu - arhitect

Maria Ungureanu – arhitect, locuitor al cartierului Cotroceni

Ruxandra Vasile – arhitect

Eugen Vasiliu - jurist

Alfred Vespremeanu-Stroe – prof.dr. Facultatea de Geografie, Universitatea București

Ion Vianu – scriitor, dr.

Ștefan Vianu – lector universitar UAUIM

Anca-Irina Vișinescu – cercetător fizică nucleară, dr.

Mihai Vișinescu – cercetător fizică nucleară, prof.dr.

Raluca Vișinescu – arhitect, coordonator GL “Spații Publice” OAR București

Andra Vișniec

Matei Vișniec

Aurel Vlad - sculptor

Florin Vlad – inginer, SC VLAD GROUP SRL

Marius Voica – arhitect, conf.dr. UAUIM, Arheco Design

Sever Voinescu – Redactor șef al revistei “Dilema Veche”

Ioan Vultur – arhitect, conf.dr. UAUIM

Smaranda Vultur – arhitect, conf.dr. UAUIM

Ana Maria Zahariade – arhitect, prof.dr. UAUIM, vicepreședinte Ordinul Arhitecților din România

Mariana Zielinski – arhitect, MZ Proiect

Maximilian Zielinski – arhitect, asociat unic la MZ Proiect